



mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM



Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Peter Parada

Rodinná výchova v špecifikách vyučovania praktickej školy

Súbor pracovných listov v predmete Rodinná výchova pre 1. ročník
praktickej školy

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2013

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Peter Parada

Kontakt na autora: Pracovisko: Spojená škola internátna, Masarykova 11175/20C,
Prešov
parada.peter@gmail.com

Názov OPS/OSO: Rodinná výchova v špecifikách vyučovania v praktickej škole

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2013

Odborné stanovisko vypracoval: PhDr. Margita Pinčáková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, praktická škola, rodinná výchova, pracovný list,

Anotácia

V našej osvedčenej pedagogickej skúsenosti ponúkame súbor pracovných listov na vyučovanie predmetu Rodinná výchova v praktickej škole. Tento edukačný materiál je vypracovaný v súlade s obsahom vzdelávania pre prvý ročník praktickej školy. Je koncipovaný pre žiakov so stredným mentálnym postihnutím. Pracovné listy sú zamerané na opakovanie prebratého učiva, upevňujú prebraté nové pojmy, vzťahy, rozvíjajú čítanie slov, jednoduchých viet s porozumením a názorne obrázkami zobrazujú vzťahové pojmy. V práci ponúkame aj špecifiká edukácie predmetu Rodinná výchova v praktickej škole.

OBSAH

Úvod	5
1 ŠPECIFIKÁ VYUČOVANIA V PRAKTICKEJ ŠKOLE	6
1.1 Praktická škola	6
2 RODINNÁ VÝCHOVA V PRAKTICKEJ ŠKOLE	8
2.1 Obsah vzdelávania rodinnej výchovy	8
2.2 Pracovné listy na hodinách rodinnej výchovy	9
2.3 Kľúčové kompetencie rozvíjané v predmete rodinná výchova	12
2.4 Metodické odporúčania k pracovným listom na rodinnú výchovu	12
3 SÚBOR PRACOVNÝCH LISTOV NA RODINNÚ VÝCHOVU	20
Tematický okruh: Rodina – domov. Rodina, kto je členom rodiny	20
Tematický okruh: Rodina – domov. Domov, kto s nami býva, adresa	21
Tematický okruh: Rodina – domov. Úplná a neúplná rodina	22
Tematický okruh: Rodina – domov. Dospelý človek. Dospelosť	23
Tematický okruh: Rodina – domov. Rodinný rozpočet. Potreby rodiny	24
Tematický okruh: Rodina – domov. Bývanie, byt, dom	25
Tematický okruh: Rodina – domov. Návšteva pošty	26
Tematický okruh: Rodina – domov. Návšteva obecného úradu	27
Tematický okruh: Zdravý spôsob života. Režim dňa – práca a odpočinok	28
Tematický okruh: Zdravý spôsob života. Telesná hygiena	29
Tematický okruh: Zdravý spôsob života. Hygiena odievania	30
Tematický okruh: Zdravý spôsob života. Starostlivosť o zovňajšok	31
Tematický okruh: Zdravý spôsob života. Zlozvyky a ich následky – fajčenie, alkohol, drogy	32
Tematický okruh: Domácnosť a jej význam. Byt a jeho funkcia	34
Tematický okruh: Domácnosť a jej význam. Práca v domácnosti	35
Tematický okruh: Domácnosť a jej význam. Zdroje príjmov rodiny.....	36
Tematický okruh: Domácnosť a jej význam. Plán práce v domácnosti na jeden deň.....	37
Tematický okruh: Domácnosť a jej význam. Vytvorenie zoznamu nákupu	38
ZÁVER	39

ÚVOD

Zameranie našej osvedčenej pedagogickej skúsenosti vyplýva z potreby flexibilne reagovať na potrebu vytvárania didaktických prostriedkov pre žiakov praktickej školy. Vyučovanie v praktickej škole je pre učiteľa sťažené absenciou učebníc a pracovných listov. Pre žiakov praktickej školy nie sú vytvorené učebnice a pracovné listy na žiadny predmet. V tomto zmysle je potreba zo strany vyučujúceho vytvárať vlastný výučbový materiál. Daný súbor pracovných listov je učebnou pomôckou pre učiteľa. Ich základný prínos vyplýva z absencie učebníc a pracovných listov pre žiakov praktickej školy.

Predkladanú osvedčenú pedagogickú skúsenosť tvorí súbor pracovných listov na vyučovanie predmetu Rodinná výchova v praktickej škole. Spomínané pracovné listy sú vypracované v súlade s obsahom vzdelávania pre prvý ročník praktickej školy. Sú koncipované pre žiakov so stredným mentálnym postihnutím. Následnosť pracovných listov korešponduje s vypracovaným tematickým výchovno-vzdelávacím plánom. Pracovné listy sú zamerané na opakovanie prebratého učiva, upevňujú prebraté nové pojmy, vzťahy, rozvíjajú čítanie slov, jednoduchých viet s porozumením a názorne obrázkami zobrazujú vzťahové pojmy.

Dôležitosť rodinnej výchovy vo vzdelávaní praktickej školy nám poukazuje samotný cieľ predmetu. Pripraviť žiakov na život v rodine zvyšuje nielen dôležitosť samotného predmetu, ale aj zvyšuje zodpovednosť vyučujúceho vo vzťahu k jeho príprave na vyučovanie. Pedagóg má za úlohu poskytnúť žiakom základné vedomosti a zručnosti potrebné pre rodinný život a naučiť žiakov zodpovednosti za seba, ale aj za ostatných členov rodiny. Využívaním predkladaných pracovných listov na hodinách rodinnej výchovy ponúkame žiakom efektívnejšie opakovanie prebranej tematiky.

1 ŠPECIFIKÁ VYUČOVANIA V PRAKTICKEJ ŠKOLE

V kontexte tejto osvedčenej pedagogickej skúsenosti sa venujeme využívaniu pracovných listov na vyučovaní v praktickej škole, v ktorej sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie podľa vzdelávacích programov pre žiakov s mentálnym postihnutím. Preto je dôležité v tomto smere definovať žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, rozumie žiak s mentálnym postihnutím, sluchovým postihnutím, zrakovým postihnutím, telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami alebo s viacnásobným postihnutím, ktorý má zariadením výchovného poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.

Výchova dieťaťa s mentálnym postihnutím má smerovať k tomu, aby sa z neho stal v rámci jeho možnosti platný člen spoločnosti, má smerovať k jeho primeranej sociálnej a právnej integrácii. Cieľom výchovy dieťaťa s postihnutím by malo byť jeho úplné zapojenie do života a nájdenie adekvátneho postavenia na prijateľnej úrovni mimo domova (Tirpák, 2010).

Cieľom edukácie žiakov s mentálnym postihnutím je rozvíjanie individuálnych schopností a predpokladov žiakov s mentálnym postihnutím tak, aby si osvojili vedomosti, zručnosti a návyky potrebné pre ich ďalší život a prípadne profesionálnu prípravu, aby si vedeli vytvoriť správne postoje, dobrý vzťah k sebe samým, k ostatným ľuďom a životnému prostrediu, aby boli pripravení na praktický život tak, aby sa mohli zaradiť primerane svojim možnostiam do spoločnosti (Vančová, 2005).

Pre žiakov s mentálnym postihnutím a žiakov s viacerými chybami v kombinácii s mentálnym postihnutím sa zriaďujú špeciálne základné školy. Obsah vzdelávania v týchto školách je prispôsobený stupňu postihnutia žiakov a na základe týchto stupňov je špeciálna škola vnútorne diferencovaná. Podľa stupňa postihnutia sú žiaci v špeciálnej základnej škole vzdelávaní vo vzdelávacích variantoch A, B, a C, ktorým je prispôsobený samotný obsah vzdelávania. Po ukončení vzdelávania žiaka v špeciálnej základnej škole je jeho ďalšie profesijné smerovanie prispôsobené jeho stupňu postihnutia a vzdelávaciemu variantu.

Žiaci vzdelávaní vo vzdelávacom variante A s ľahkým mentálnym postihnutím, ktorí sú manuálne zruční, majú možnosť vzdelávania v odborných učilištiach. Žiaci, ktorí by nezvládli profesijnú prípravu v odbornom učilišti, majú možnosť vzdelávania v praktickej škole. Tá je určená pre chlapcov i dievčatá, menej zručných absolventov špeciálnej základnej školy vzdelávaných podľa variantu A a manuálne zručných absolventov špeciálnej základnej školy vzdelávaných podľa variantu B a C.

1.1 Praktická škola

Praktická škola je jedna z možností riešenia ďalšieho vzdelávania a následnej integrácie žiakov s mentálnym postihnutím do spoločnosti. Úlohou praktickej školy je pripraviť žiakov na život v rodine, na sebaobsluhu a praktické práce v domácnosti, zacvičiť ich

v prácach profilujúceho voliteľného predmetu tak, aby mohli vykonávať zmysluplnú prácu v chránených pracoviskách. Praktická škola nie je profesijne zameraná na zvládnutie učebného odboru, preto po jej absolvovaní nezískavajú žiaci výučný list, ale vysvedčenie o absolvovaní Praktickej školy so zameraním na pomocné práce v určitom odbore pod dohľadom zodpovednej osoby.

Vzdelávanie v Praktickej škole sa riadi Vzdelávacím programom pre Praktickú školu ISCED 2C - nižšie stredné vzdelanie, ktorý je súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu.

Príprava v praktickej škole trvá tri roky. Vzdelávací program praktickej školy sa ukončuje celkovým zhodnotením manuálnych zručností žiaka v rozsahu učiva určeného príslušným vzdelávacím programom. Dokladom o získanom vzdelaní je záverečné vysvedčenie s uvedením zamerania činností, ktoré je žiak schopný vykonávať. V praktickej škole môžeme zvoliť niektoré zameranie:

- Starostlivosť o starých a chorých,
- Pestovateľské práce,
- Pomocné práce v kuchyni,
- Remeselné práce,
- Pomocné práce v záhradníctve a aranžovaní,
- Tkanie na tkáčskom stave,
- Pomocné práce v administratíve.

Absolventi praktickej školy majú možnosť uplatniť sa v chránených dielňach alebo v chránených pracoviskách. Stretávame sa s názorom, že mnoho ľudí z podnikateľskej prostredia nemá záujem o vytváranie chránených pracovísk pre ľudí z ťažkým zdravotným postihnutím alebo o zriadenie chránenej dielne. Ide najmä o názor, že zriaďovanie týchto foriem podpory zamestnávania vo svojej organizácii alebo firme prináša mnoho administratívnych a legislatívnych podmienok. Domnievame sa, že práve zmena postojov a vôle podnikateľskej obce v otázke pomoci zdravotne ťažko postihnutým prostredníctvom osvetu by viedla k tomu, aby sa odhodlali dané inštitúty podpory zamestnávania zriaďovať. Administratívna náročnosť celého procesu je daná v záujme zabráneniu zneužívania týchto podpor zamestnanosti.

Zmenu postojov smerujúcu k zriaďovaniu spomínaných inštitútov podpory zamestnávania realizujeme vo svojom okolí aktívne, nielen v smere osvetu, ale aj priamym poradenstvom. Sami máme záujem v budúcnosti daný typ podpory zamestnávania prevádzkovať. Vidíme v tom jednu z najvhodnejších foriem zamestnávania absolventov praktickej školy. Ide o zmysluplné využitie ich schopností a zručností na poli práce a podnikania.

Praktická škola ako jedna z možností profesijnej prípravy žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami prináša mnoho špecifik vzdelávania. Dané špecifiká sú dané predovšetkým kompetenciami, cieľmi, metódami a formami vyučovania. Za také zásadné špecifikum vzdelávania v praktickej škole je druh mentálneho postihnutia žiaka a s tým súvisiace absolvovanie konkrétneho vzdelávacieho variantu špeciálnej základnej školy. Učiteľ v tomto smere musí zásadne prihliadať vo vyučovaní na náročnosť a obsah učiva.

2 RODINNÁ VÝCHOVA V PRAKTICKEJ ŠKOLE

Vyučovací predmet Rodinná výchova patrí medzi odbornou-praktické predmety praktickej školy. Predmet vychádza z výchovy k zdravému životnému štýlu a zodpovednému prístupu k jednotlivým úlohám v rodine. Úlohou je žiakov oboznámiť s fungovaním rodiny v kontexte špecifikácie úloh jej jednotlivých členov a predstaviť základné funkcie rodiny.

Hlavným cieľom predmetu je pripraviť žiakov na život v rodine, oboznámiť žiakov s úlohou manželov, manželiek, matiek a otcov. Ďalším cieľom je poskytnúť žiakom základné vedomosti a zručnosti potrebné pre rodinný život a naučiť žiakov zodpovednosti za seba, ale aj za ostatných členov rodiny.

Predpokladom pedagogickej činnosti je využitie netradičných foriem vyučovania, uplatňovanie metód nácviku praktických činností, situačných hier, ako aj využitie vlastných skúseností žiakov. Práve na hodinách rodinnej výchovy sa vo vzdelávaní vyžaduje aplikovať netradičné formy vyučovania. Veľmi osvedčenou formou motivácie na hodinách je realizácia situačných hier alebo hranie rolí. Aktívnym hraním rolí si žiaci priamo rôzne rodinné situácie zahrajú v triede, čím zefektívňime prebratie témy. V našej praxi sme sa stretli len s pozitívnym prístupom žiakov praktickej školy k hraniu rolí. Takéto prvky dramatickej výchovy sú prospešné nielen pre lepšie navodenie tematiky, ale rozvíja aj slovnú zásobu žiakov. V tomto smere je dôležité navodiť nielen pozitívnu atmosféru v triede, ale vyžaduje si to aj dôslednú prípravu učiteľa na vyučovanie. V konečnom dôsledku v práci uvádzame aj jednotlivé metodické odporúčania pre vyučovanie pomocou pracovných listov, čo však úzko súvisí so samotným priebehom vyučovacej hodiny.

V štátnom vzdelávacom programe ISCED 2C je dotácia predmetu Rodinná výchova v rámci učebného plánu pre jednotlivé ročníky praktickej školy nasledovná. Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín predmetu Rodinná výchova je stanovený v každom z ročníkov na jeden. V školskom vzdelávacom programe našej Spojenej školy internátnej (Masarykova 11175/20C, Prešov) sme daný počet zachovali.

Tabuľka 1 Výber z rámcového učebného plánu ISCED 2C

	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe			
Odborno-praktické predmety	1. ročník	2. ročník	3. ročník	spolu
Rodinná výchova	1	1	1	3

Prameň: Vzdelávacie program pre praktickú školu ISCED 2C – nižšie stredné vzdelanie

2.1 Obsah vzdelávania rodinnej výchovy

Obsah vyučovacieho predmetu rodinná výchova je v 1. – 3. ročníku praktickej školy členený do štyroch tematických celkov. Jednotlivé heslá v predmete sú chápané ako rámcový súbor námetov, s ktorým učiteľ môže pracovať tvorivo a samostatne s prihliadnutím na potreby a záujmy žiakov a na ich individuálne osobitosti.

Obsah vzdelávania rodinnej výchovy pre 1. ročník praktickej školy:

- 1. Rodina - domov.** Pojem rodina, domov, príbuzní. Úplná a neúplná rodina. Predpoklady pre založenie rodiny. Návšteva pošty. Rodinný rozpočet. Bývanie, byt, dom. Návšteva obecného úradu.
- 2. Zdravý spôsob života.** Starostlivosť o fyzické a duševné zdravie. Starostlivosť o zovňajšok a jeho význam pre zdravie a upevňovanie sebavedomia. Nebezpečné zlozvyky a ich následky.
- 3. Domácnosť a jej vybavenie.** Byt a jeho funkcia. Práce v domácnosti. Ekonomická činnosť rodiny.
- 4. Komunikácia medzi členmi rodiny, rodinné súžitie.** Rodičia a deti. Spolužitie viacerých generácií. Úplná a neúplná rodina. Konflikty v rodinnom spolužití a možnosti ich riešenia.

Obsah vzdelávania rodinnej výchovy pre 2. ročník praktickej školy:

- 1. Predpoklady pre založenie rodiny.** Fyzická, duševná, spoločenská zrelosť človeka. Kladné a záporné vlastnosti človeka. Medzilidské vzťahy.
- 2. Cesta k uzavretiu manželstva.** Príprava na uzavretie manželstva. Svadba, rôzne obrady, zvyky.
- 3. Manželstvo.** Úloha a ciele manželstva. Vzájomné vzťahy ženy a muža. Práva a povinnosti manželov.
- 4. Rodičovstvo.** Narodenie dieťaťa, rola matky a otca. Starostlivosť o dieťa.

Obsah vzdelávania rodinnej výchovy pre 3. ročník praktickej školy:

- 1. Príchod dieťaťa do rodiny.** Tehotenstvo. Starostlivosť o tehotné ženy. Narodenie dieťaťa. Zmeny v živote rodiny. Starostlivosť o novorodenca. Režim dňa.
- 2. Dieťa v rodine.** Psychomotorický vývoj dieťaťa – jednotlivé obdobia. Formovanie osobnosti dieťaťa. Výber hraného filmu k danej problematike.
- 3. Vzťahy rodičov a detí.** Komunikácia medzi rodičmi a deťmi. Pochvaly a tresty. Riešenie a predchádzanie problémom.
- 4. Choré dieťa a dieťa s postihnutím.** Bežné ochorenia dieťaťa. Najčastejšie nákazlivé choroby. Význam hygienických návykov. Starostlivosť o dieťa s postihnutím. Druhy postihnutia. Výchova dieťaťa s postihnutím.

2.2 Pracovné listy na hodinách rodinnej výchovy

Súčasnú snahu o zefektívnenie a optimalizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu nás núti zamýšľať sa nad rôznymi stránkami tohto procesu a hľadať spôsoby zvyšovania účinnosti pôsobenia na žiaka. Tieto snahy sa týkajú celého komplexu prvkov i komplexu faktorov ovplyvňujúcich jeho realizáciu.

Pracovný list je jedným z vyučovacích prostriedkov, ktorý by spolu s učebnicou mal tvoriť súčasť základného vybavenia každého žiaka. V skutočnosti tvorba učebnice na odborné predmety v praktickej škole absentuje. Mnoho výskumov však potvrdzuje, že využívanie pracovných listov vo vyučovaní má preukázateľný pozitívny vplyv na výsledky žiakov.

Priaznivé skúsenosti so zavedením pracovných zošitov do školskej praxe viedli vo viacerých krajinách k ich zaradeniu medzi základné vyučovacie prostriedky. Napriek tomu, že v minulosti sa sporadicky objavovali pokusy o zavedenie týchto vyučovacích prostriedkov do školskej praxe, v súčasnosti je to bežná realita vo vyučovaní. Na rôzne

predmety existuje mnoho schválených pracovných listov, tzv. pracovných zošitov, v odborných predmetoch praktickej školy však absentujú. Preto aj naša osvedčená pedagogická skúsenosť a daná realita nás viedla k rozpracovaniu pracovných listov na vyučovanie predmetu rodinná výchova v praktickej škole.

V tomto smere je potrebné poukázať na funkcie pracovných listov, obsah a štruktúru. Zaťková, Sovišová (1995) vymedzujú predovšetkým funkcie gnozeologickú, psychologickú, didaktickú a výchovnú.

- Gnozeologická funkcia spočíva v možnosti uľahčenia poznávacieho procesu cez zmyslové poznanie, myšlienkové operácie a praktickú činnosť. Okrem osvojovania poznatkov umožňujú využívať rôzne spôsoby ich upevňovania a precvičovania.
- Psychologická funkcia sa odráža v rozvíjaní intelektuálnych a psychomotorických operácií.
- Didaktická funkcia vyplýva zo samotného didaktického spracovania pracovných zošitov. Mali by poskytovať možnosť využitia v rôznych fázach vyučovania, a to tak v škole ako i doma, mali by pôsobiť aktivizujúco, motivačne, mali by poskytovať diagnostické možnosti a pod.
- Výchovnú funkciu plnia prostredníctvom rozvíjania samostatnosti, systematickosti a vytrvalosti pri riešení úloh. Môžu poskytovať možnosti pre rozvoj všetkých zložiek výchovy. Tak rozumovej (racionálnej), ako i pracovnej, estetickej, mravnej či environmentálnej. Do akej miery bude konkrétny pracovný zošit plniť tieto úlohy, závisí hlavne od spôsobu jeho spracovania. Týka sa to spracovania obsahového, didaktického i formálneho.

Z výchovného hľadiska je veľmi dôležité, aby o vypracovávanie pracovného zošita prejavoval učiteľ záujem. Následne je potrebné žiakov vopred o pracovných listov informovať a tak i motivovať. Samotné didaktické spracovanie, výber a zostavenie úloh, množstvo a úroveň zábavných úloh, ich náročnosť, spôsob spracovania atď. závisí hlavne od mentálnej vyspelosti užívateľov, pre ktorých je určený.

V tejto práci ponúkané pracovné listy na vyučovanie rodinnej výchovy v praktickej škole. Vytvárali sme ich zámerne nielen kvôli absentujúcej učebnici, ale najmä preto, že účelom pracovných zošitov je opakovanie, upevňovanie určitých vedomostí, zručností, vytváranie návykov.

V kontexte osvedčenej pedagogickej skúsenosti je dôležité definovať jednotlivé výhody pracovných listov:

- a) Prispievajú k efektívnejšiemu využívaniu vyučovacieho času. Je to dané už tým, že materiál potrebný na prácu žiakov je pripravený v predtlačenej podobe a žiak sa môže okamžite venovať učebnej činnosti.
- b) Rozvíjajú individuálne zručnosti žiaka, keďže pracuje s listom sám.
- c) Poskytujú možnosť pomerne rýchlej spätnej väzby.
- d) Dobre zostavený pracovný list výrazne aktivizuje a motivuje žiakov k činnosti, pomáha vytvárať pozitívny vzťah k predmetu vzdelávania, čím prispieva k humanizácii vzdelávania.
- e) Pracovný list ostáva vlastníctvom žiaka, a tak sa žiak môže k úlohám kedykoľvek vrátiť. Môže si ich zakladať do zakladača.

Aby sa uvedené výhody pracovných listov mohli naplno uplatniť, je potrebné pri ich tvorbe dodržiavať isté princípy a zásady:

- a) rozvíjať osvojené vedomosti rôznymi spôsobmi t.j. mali by obsahovať pestrosť rôznorodých úloh;
- b) nemali by obsahovať duplicitne obsah z učebníc (v našom prípade učebnica neexistuje);
- c) nemali by plniť funkciu testov;
- d) mali by viesť hlavne k chápaniu kauzálnych vzťahov;
- e) nemali by slúžiť na bezduché odpisovanie celých textov či množstva faktografických údajov, hoci môžu byť zaradené úlohy, ktoré vedú žiakov k práci s iným textom (napr. textom knihy, či iného literárneho zdroja);
- f) môžu obsahovať pokyny na využívanie iných zdrojov informácií;
- g) mali by obsahovať i úlohy divergentného typu (Kancír, Madziková, 2008).

Naše vytvorené pracovné listy sú prispôbené mentálnej úrovni žiakov, ktorých máme v praktickej škole. Používame v nich také texty, ktoré na vyučovacej hodine zazneli, buď reprodukcne zo strany učiteľa alebo priamo čítaním so žiakmi. V pracovnom liste je dôležité zabezpečiť aj názornosť, napr. prostredníctvom obrázkov. Obrázky použité v ponúkaných pracovných listoch sú prevažne stiahnuté zo softwarového programu Boardmaker. Práve na daný typ obrázkov žiaci veľmi pozitívne reagujú, čo sme vedeli už vopred.

Program Boardmaker je softvérový program vyvinutý v Kanade. Program je grafická databáza obsahujúca cez 4500 obrázkových komunikačných symbolov. Program Boardmaker vrelo pedagogickej verejnosti odporúčame, pretože umožňuje:

- vytvárať v pomerne krátkom čase profesionálne vyzerajúce komunikačné tabuľky,
- rýchle vyhľadávanie a určenie hľadaného symbolu,
- vytvárať symboly akejkoľvek veľkosti a vzhľadu,
- tlačiť komunikačné tabuľky a ukladať ich pre budúce použitie,
- tlačiť tabuľky v čiernej alebo farebnej verzii,
- vkladať naskenované a nakreslené obrázky,
- vytvárať pracovné listy, inštrukčné listy, knižky, časopisy, plagáty, kalendáre, rozvrhy hodín.

Symbole v programe Boardmaker sú pre deti atraktívne, zrozumiteľné, podnecujú ich k zapojeniu sa do komunikácie. Je jednou z najlepších takýchto databáz používaných v slovenskej špeciálno-pedagogickej praxi. Výhody programu vysoko prevyšujú jeho nevýhody, program je skvelou pomôckou v našej praxi. V kontexte rodinnej výchovy v programe pedagóg nájde rôzne postavy, osoby z rodiny, ich vzájomné vzťahy a činnosti. Pre vyučovanie tematických celkov – Zdravý spôsob života a Domácnosť a jej vybavenie učiteľ v programe nájde rôzne činnosti súvisiace s domácnosťou a následne aj obrázky súvisiace so zdravým spôsobom života rodiny.

V konečnom dôsledku obrázky a symboly z programu Boardmaker môže učiteľ využiť aj pre tvorbu interaktívnym pracovných listov.



Obrázok 1 Ukážka obrázkov vytvorených v programe Boardmaker

Prameň: Boardmaker.

2.3 Kľúčové kompetencie rozvíjané v predmete Rodinná výchova

V predmete Rodinná výchova prostredníctvom určeného obsahu učiva a pedagogických stratégií by sa mali rozvíjať nasledovné kompetencie žiakov:

- **kompetencia učiť sa učiť** (rozvíjaním tejto kompetencie by mal žiak ovládať základy čítania, písania, počítania a využívať ich; mal by používať základné znaky a symboly v spojitosti s konkrétnymi situáciami každodenného života; mal by získané vedomosti, zručnosti a návyky dokázať uplatniť v praktických situáciách),
- **osobné, sociálne a občianske kompetencie** (žiak by si mal uvedomovať, že má svoje práva a aj povinnosti najmä vo vzťahu k rodine; čiastočne dokázať odhadnúť dôsledky svojich činov; žiak by mal byť schopný počúvať, vysloviť svoj názor a prijať názor iných; mal by si uvedomovať potrebu ochrany svojho zdravia),
- **kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií** (žiak by mal využívať základné formy informačnej a komunikačnej technológie; mal by ovládať elementárne spôsoby práce s počítačom).

Rozvíjaním uvedených kompetencií u žiaka praktickej školy je dôležité mať na zreteli, že aktívnym vzdelávaním v predmete rodinná výchova ho máme pripraviť na život v rodine a oboznámiť ich s úlohami jednotlivých členov rodiny.

V našej praxi často využívame prepojenie predmetu rodinná výchova z predmetom **zdravotná výchova**. Niektoré špecifické témy týchto predmetov sa prelínajú navzájom, čo aktívne využívame počas vyučovania oboch predmetov. Často však prelínáme niektoré témy s predmetom **Výchova k mravnosti a rodičovstvu**. Niektoré témy tohto predmetu sú až totožné s predmetom Rodinná výchova.

2.4 Metodické odporúčania k pracovným listom na rodinnú výchovu

Vychádzajúc zo spomínaných špecifik vyučovania predmetu rodinná výchova v praktickej škole a z vlastnej osvedčenej pedagogickej skúsenosti je žiaduce uviesť metodické odporúčania pri využívaní pracovných listov na hodinách rodinnej výchovy :

- Pracovné listy používame najmä v druhej polovici vyučovacej hodiny vo fixačnej fáze hodiny.

- Je dôležité žiakov vopred informovať o tom, že pracovný list budú riešiť. Pomáha to nielen lepšie motivovať žiakov, ale osvedčilo sa nám, že ak žiaci vopred vedia, čo ich čaká, tak pozitívnejšie prijmu úlohy, ktoré majú riešiť.
- V niektorých témach rodinnej výchovy si situácia žiada okomentovanie témy zo strany učiteľa. Je veľmi vhodné žiakov motivovať nejakým príkladom z praxe, príbehom alebo námetovými otázkami k téme.
- V pracovných listoch pracujú žiaci aj s aktívnym textom. Ak sú v triede praktickej školy žiaci, ktorí slabšie čítajú, je vhodné využiť aj rôzne informačno-komunikačné technológie. V našom prípade sa veľmi osvedčila práca pomocou vizualizéra, kedy žiaci okrem toho, že majú text v pracovnom liste pred sebou, tak ho aj vidia na interaktívnej tabuli. Často sme si dané texty spoločne predčítavali.
- Je vhodné, ak je to v prospech žiakov, aby si jednotlivé v pracovných listoch pedagóg upravil veľkosť písma daných textov. Niektorí žiaci potrebujú pre prácu s aktívnym textom mať daný text väčší ako sú pokyny.
- Pri niektorých témach rodinnej výchovy a najmä pred samotným riešením pracovných listov sa nám často osvedčilo využívanie informačno-komunikačných technológií. Väčšina žiakov praktickej školy zvláda elementárne spôsoby práce s počítačom, ako je vyhľadávanie obrázkov apod. Práve vyhľadávanie rôznych obrázkov a symbolov sme často využívali počas vyučovania. Napr. pri téme Byt a jeho funkcia sme zadali pred riešením pracovného listu žiakov úlohu vyhľadať jednotlivé izby v byte (spálňu, obývaciu izbu, kúpeľňu, kuchyňu, WC, detskú izbu). Daná aktivita žiakov viac aktivizovala k práci s pracovným listom na danú tému.
- Na základe aktuálnych osobitosti žiakov je vhodné dané pracovné listy občas používať len vo verzii čierno-bieleho vyhotovenia. Vtedy si môžu priložené obrázky a symboly v závere vyučovacej hodiny alebo na domácu úlohu vymaľovať.

V zmysle odporúčaní uvádzame aj dva vzory prípravy na vyučovanie rodinnej výchovy v praktickej škole s využitím pracovného listu. V tej druhej príprave na vyučovanie aj s využitím hrania rolí.

Vzor prípravy na vyučovanie č. 1

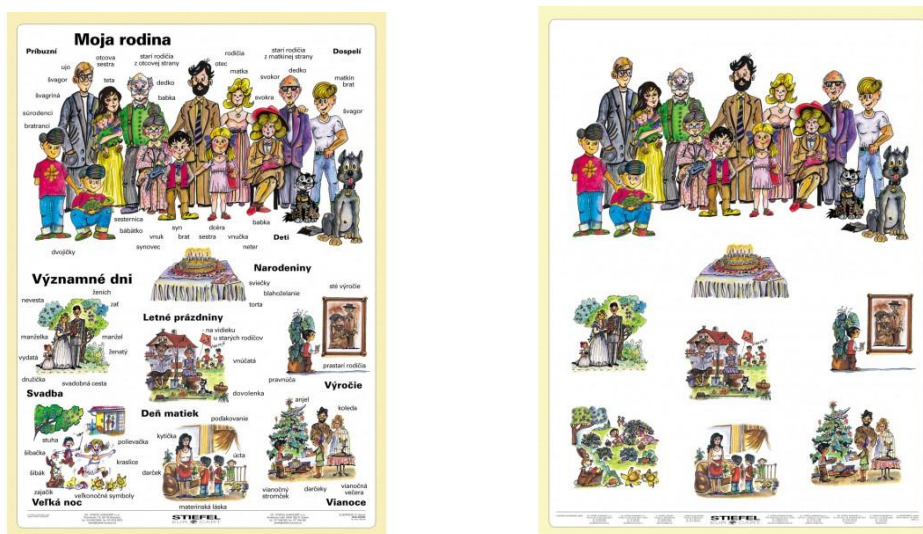
Vyučujúci:	XXX
Dátum:	XXX
Škola:	SŠI Masarykova 11175/20C, 080 01 Prešov
Trieda:	P1 (1. ročník) – praktická škola
Predmet:	Rodinná výchova
Tematický celok:	Rodina – domov.
Učivo:	Kto je členom rodiny.
Ciele:	Kognitívne: Pomenovať členov rodiny.
	Afektívne: Kvalitatívne posúdiť vzťahy medzi členmi rodiny.

	Psychomotorické: Vypracovať pracovný list. Vylúštiť krížovku v pracovnom liste.	
Kompetencie:	Žiak vie opísať jednotlivých členov rodiny na . Dokáže vysvetliť vzťahy medzi jednotlivými členmi rodiny.	
Vyučovacie metódy:	Rozprávanie. Metóda viacnásobného opakovania informácií, nadmerného zvýraznenia informácií, multisenzorickej percepcie, optimálneho kódovania, intenzívnej spätnej väzby.	
Organizačné formy vyučovania:	Hromadná, skupinová.	
Medzipredmetové vzťahy:	Slovenský jazyk a literatúra, Výchova k mravnosti a rodičovstvu.	
Motivácia:	Motivačné rozprávanie učiteľa - Príbeh Aničky: Moja rodina.	
Didaktické prostriedky:	Nástenná náučná tabuľa Moja rodina, pracovný list – Kto je členom našej rodiny.	
ŠTRUKTÚRA VYUČOVACEJ JEDNOTKY		
Čas:	Činnosť učiteľa:	Činnosť žiakov:
3'	Pozdrav, zistenie neprítomných žiakov v triede.	Reagovanie na svoje meno pri zisťovaní dochádzky v triede.
7'	Príbeh Aničky : Moja rodina Motivačné rozprávanie: Bola raz jedno dievča Anička, ktoré žilo spolu s mamou, otcom, bratom. Blížil sa 1. máj, kedy mala Anička 12 narodeniny. Na otázku mamy a otca, že čo si Anička praje ako darček k narodeninám, Anička stále odpovedala, že chce veľkú oslavu z celou rodinou. Myslela tým všetkých príbuzných – starých rodičov, tety, ujav, bratrancov i sesternice. Priala si, aby sa celá ich rodina takto stretla.	- žiaci počúvajú motivačné rozprávanie učiteľa.
15'	Čítanie príbehu Aničky: Moja rodina. Anička je veľmi skromné 12-ročné skromné dievčatko. Je milá a v škole veľmi obľúbená. Blížil sa 1. máj – Aničkine narodeniny. Aničkina mama s otcom nevedeli, čo majú Aničke k narodeninám kúpiť. Najkrajší dar pre Aničku by bola veľká narodeninová oslava s celou veľkou rodinou, povedala mama a otec prikývol. Tak jej ju zorganizujeme, zakričal brat Martin.	- žiaci počúvajú čítaný príbeh, resp. môže čítať niekto zo žiakov.

	<p>Blížil sa 1. máj. Anička už niečo tušila. Ráno vstala, umyla sa a mama prišla do kuchyne. Tam ju už čakala mama a povedala: Dnes máš narodeniny, budeš mať oslavu v miestnej cukrárni. Nachystaj sa, musíme tam byť na obed. Anička od radosti vykrikla. Prichystaná bola za pár minút. Nevedela sa dočkať oslavy.</p> <p>Po príchode do cukrárne Aničku čakalo veľké prekvapenie. Vo vnútri boli nachystané prestreté stoly s veľkou tortou a hostia. Na oslávenkyňu tam čakali hostia: Aničkini starí rodičia z Košíc (otcovi rodičia), starí rodičia z Prešova (mamini rodičia), teta s ujom z Prešova a ich deti ,Aničkini bratrance – dvojčky, mamkin brat – ujo z Humenného a dokonca aj pes Dunčo a mačka Cica. Bola to celá ich rodina.</p> <p>Oslávenkyňa bola veľmi šťastná, že ma celú rodinu spolu na jej oslave. Všetci sa počas oslavy pekne rozprávali a zabávali. Dlhú dobu sa všetci takto spoločne nevideli. Bol to pre Aničku najkrajší narodeninový darček.</p>	
	<p>Otázky učiteľa k príbehu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Čo si Anička priala ako narodeninový darček? 2. Kto bol na Aničkinej oslave? Vymenuj všetkých členov rodiny. 3. Boli na Aničkinej oslave aj nejaké zvieratá? 	<p>- žiaci odpovedajú na otázky učiteľa k príbehu.</p>
	<p>Po prečítaní príbehu učiteľ ukáže nástennú náučnú tabuľu Moja rodina. Na nej je vyobrazená celá rodina Aničky. Spoločne so žiakmi pomenujú členov rodiny.</p>	<p>- žiaci spoločne s učiteľom pomenúvajú členov rodiny na nástennej náučnej tabuli, žiaci po jednom chodia k tabuli, kde ukážu toho konkrétneho člena rodiny.</p>

10'	<p>Upevňujúce otázky k príbehu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kto všetko bol na oslave Aničkiných narodenín? - Kde sa konala oslava narodenín? - Ak by to bola vaša oslava, koho z rodiny by ste na ňu pozvali? <p>(komentovanie odpovedí žiakov a otázok, ktoré vyplývajú z reakcie žiakov).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - žiaci odpovedajú na otázky o tom, kto všetko bol na Aničkinej oslave. - žiaci rozprávajú, koho z rodiny by oni pozvali na oslavu svojich narodenín.
10'	<p>Vypracovanie pracovného listu (Kto je členom rodiny):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prečítať pripravený text. 2. Pomenovať členov rodiny na obrázku. 3. Vylúštiť krížovku – členovia rodiny. <p>Záver: zhodnotenie hodiny, pochvala žiakov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - žiaci vypracúvajú pracovný list podľa pokynov učiteľa.

Na obrázku 2 ukazujeme nástennú náučnú tabuľu Moja rodina, ktorú často využívame počas vyučovania rodinnej výchovy v praktickej škole.



Obrázok 2 Ukážka nástenných náučných tabuľ Moja rodina

Prameň: <http://www.stiefel-eurocart.sk/nastenne-didakticke-pomocky/75-moja-rodina.html>

Vzor prípravy na vyučovanie č. 2

Vyučujúci:	XXX	
Dátum:	XXX	
Škola:	SŠI Masarykova 11175/20C, 080 01 Prešov	
Trieda:	P1 (1. ročník) – praktická škola	
Predmet:	Rodinná výchova	
Tematický celok:	Rodina – domov.	
Učivo:	Úplná a neúplná rodina	
Ciele:	Kognitívne: Pomenovať úplnú a neúplnú rodinu.	
	Afektívne: Oceniť prednosti úplnej rodiny	
	Psychomotorické: Vypracovať pracovný list. Vyfarbiť obrázok.	
Kompetencie:	Žiak vie pomenovať, či ide o úplnú alebo o neúplnú rodinu.	
Vyučovacie metódy:	Motivačné rozprávanie. Metóda hrania rolí. Metóda viacnásobného opakovania informácií, nadmerného zvýraznenia informácií, multisenzorickej percepcie, optimálneho kódovania, intenzívnej spätnej väzby.	
Organizačné formy vyučovania:	Hromadná, skupinová.	
Medzipredmetové vzťahy:	Slovenský jazyk a literatúra, Výchova k mravnosti a rodičovstvu.	
Motivácia:	Motivačné rozprávanie učiteľa o neúplnej rodine.	
Didaktické prostriedky:	Pracovný list – Úplná a neúplná rodina. Rekvizity pre hranie rolí (šatka, palica, bábika, hračka).	
ŠTRUKTÚRA VYUČOVACEJ JEDNOTKY		
Čas:	Činnosť učiteľa:	Činnosť žiakov:
3'	Pozdrav, zistenie neprítomných žiakov v triede.	Reagovanie na svoje meno pri zisťovaní dochádzky v triede.
7'	<p>Motivačné rozprávanie: Sú rodiny, v ktorých je otec i mama. Existujú však aj rodiny, kde niektorý z rodičov chýba. Napríklad ak mama – žena vychováva len sama svoje dieťa, nemá muža - manžela. Bud' muž zomrel, alebo od nich odišiel. Poznáte takéto rodiny?</p> <p>Sú však rodiny, ktoré tvorí mama, otec a deti, niekedy aj starí rodičia. Poznáte aj takéto rodiny?</p> <p>Dnes si takéto rodiny aj zahráme. Zahráme sa hru „Spieva celá rodina“. Tešíte sa?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - žiaci počúvajú motivačné rozprávanie učiteľa. - žiaci odpovedajú na otázky učiteľa.

10'	<p>Žiaci sa rýchlo usťroja.</p> <p>1. Skupina (tzv. úplná rodina) Osoby: matka, otec, d'alsie dieťa (s hračkou).</p> <p>2. Skupina (tzv. neúplná rodina) Osoby: matka s dieťaťom (s bábikou), d'alsie dieťa.</p> <p>3. Skupina (vel'ká rodina) Osoby: matka s dieťaťom (s bábikou), otec, d'alsie dieťa, babka (so šatkou), dedko (s palicou).</p> <p>1. a 2. skupina si sadne oproti sebe za pripravené stoly. Učiteľ stojí v strede medzi nimi a hrá rolu moderátora. Žiakov označíme štítkami, na ktorých bude napísaná rola v rodine, ktorú hrajú.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - žiaci sa za pomoci učiteľa usťroja do rolí, ktoré určí učiteľ. - pripravlia sa len na 1. a 2. skupinu. - 3. skupina sa pripraví na záver fixačnej fázy.
15'	<p>(učiteľ) Milí účinkujúci, dnes nám v zábavnej relácii „Spieva celá rodina“ sa predstavlia dve rodiny. Prosím, aby sa jednotlivé rodiny predstavili (učiteľ môže aj skupiny – rodiny pomenovať). Učiteľ zdôrazní, že v 1. skupine ide o úplnú rodinu a v 2. skupine ide o neúplnú rodinu.</p> <p>Po predstavení skupín – rodín : učiteľ moderuje spevacku súťaže. Spievať môže každý člen rodiny.</p> <p>Po odspievaní všetkých členov skupín, učiteľ vyhodnotí súťaž (nemusí určiť víťaza, ale pochváli všetkých).</p> <p>Ako finále súťaže učiteľ predstaví 3. skupinu, ktorá bude spievať na budúce. Všetci členovia 3. skupiny sa všetci predstavlia ešte ra..</p> <p>Učiteľ súťaž napokon uzavrie a dáva otázky na opakovanie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kto tvoril 1. skupinu, ktorí členovia rodiny. Vymenuj všetkých členov rodiny. 2. Kto tvoril 2. skupinu, ktorý členovia rodiny. Vymenuj všetkých členov rodiny. 	<ul style="list-style-type: none"> - žiaci predstavlia jednotlivé roly, ktoré v rodine predstavujú. - žiaci spievajú na vyzvanie. - predstavlia sa žiaci, ktorí tvoria 3. Skupinu – rodinu, predstavlia svoje roly, ktoré v rodine predstavujú. - žiaci odpovedajú na otázky učiteľa.

	<p>Otázky k dramatizácii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kto tvorí úplnú rodinu? - Kto tvorí neúplnú rodinu? - Aká je vaša rodina (kto býva vo vašej domácnosti)? <p>(komentovanie odpovedí žiakov a otázky, ktoré vyplynú z reakcie žiakov).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - žiaci odpovedajú na otázky upevňujúce rozlišovanie úplnej a neúplnej rodiny. - žiaci rozprávajú o svojich rodinách.
10´	<p>Vypracovanie pracovného listu (Úplná a neúplná rodina):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Doplň do vety slová. - Prirad' obrázok podľa toho, či ide na obrázku o úplnú alebo neúplnú rodiny. - Vyfarbi obrázok. <p>Záver: zhodnotenie hodiny, pochvala žiakov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - žiaci vypracúvajú pracovný list podľa pokynov učiteľa.

2 SÚBOR PRACOVNÝCH LISTOV NA RODINNÚ VÝCHOVU

Tematický okruh : Rodina – domov.

RODINA – KTO JE ČLENOM RODINY

1. Prečítaj text

Rodinu tvoria rodičia a deti. Mama a otec môžu byť manželia. Ak rodinu tvoria otec, mama a deti, tak takejto rodine hovoríme úplná rodina. Sú však rodiny, kde niekto chýba. Sú rodiny, kde chýba jeden z rodičov. Vtedy hovoríme, že je to neúplná rodina. Ale vždy je to **RODINA**. Rodinu tvoria aj ďalší príbuzní - stará mama a starý otec.

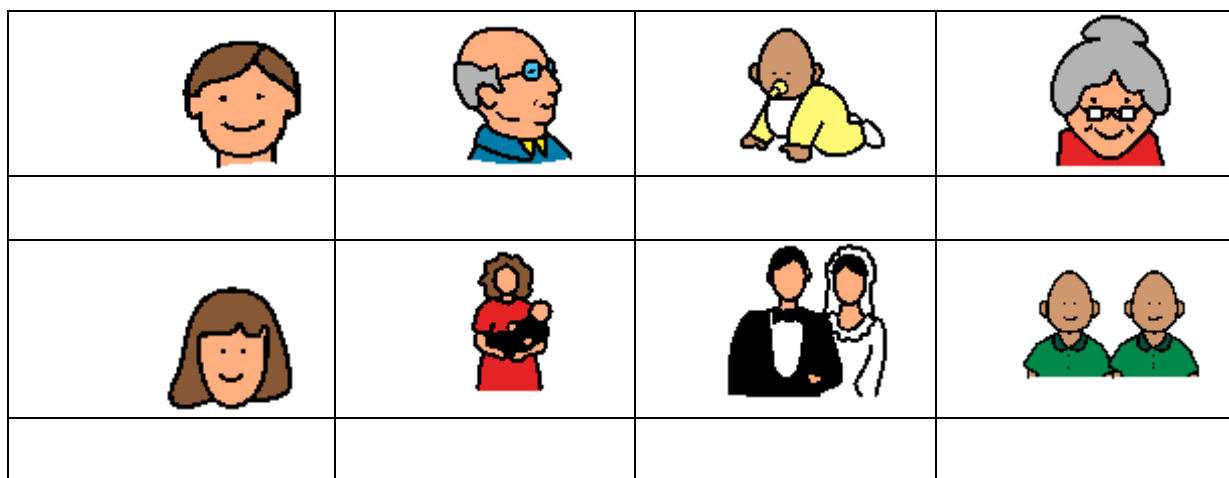


Porozprávaj, kto je členom tvojej rodiny.

Obrázok 3 Prameň: <http://www.rodinatv.estranky.sk/>

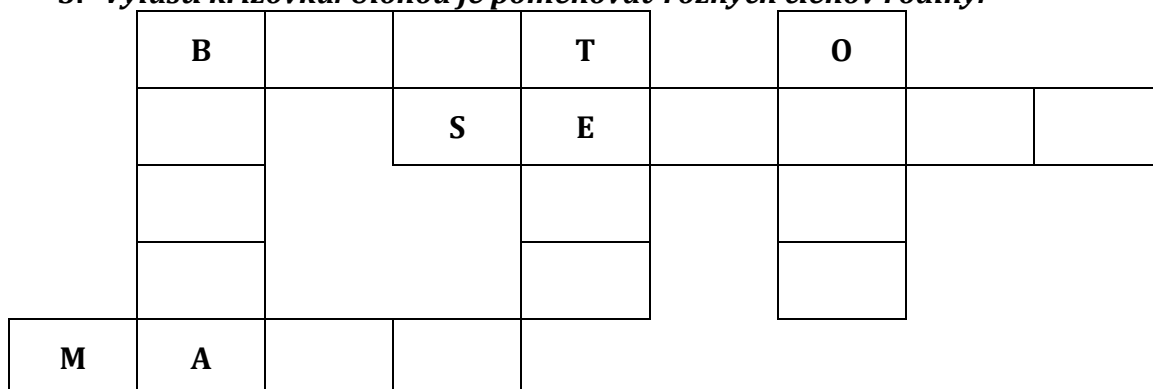
2. Pomenuj členov rodiny na obrázku, použi pritom slová :

brat, dedko, bábätko, babka, sestra, mama, manželia, dvojčatá.



Obrázok 4 Prameň: Boardmaker

3. Vylúšti krížovku. Úlohou je pomenovať rôznych členov rodiny.



Tematický okruh : Rodina – domov.

DOMOV – KTO S NAMI BÝVA, ADRESA MÔJHO BYDLISKA

1. Pozorne si prečítaj text.

Volám sa Jožko Mrkvička a som žiakom 3.B triedy. Bývam v Bratislave spolu so svojom mamou, otcom, sestrou Aničkou a bratom Petrom. Naša rodina je veľká. Starých rodičov mám v Michalovciach. Keď sa všetci u nich stretne s tetami, ujami, sesternicami a bratrancami, tak je nás toľko, že sa nepomestíme za dva stoly. Ale napokon naše rodinné stretnutia sú krásne. Veľmi sa na nich so sestrou a bratom tešíme. S bratrancami sa často smežeme na tom, že nevedia k nám v Bratislave trafiť. Adresu nášho bytu sme im dávali už niekoľkokrát. Stále im opakujem : bývame na Dlhej ulici č. 5 v Bratislave. Mama nás stále učila, že pre prípad núdze potrebujeme každý vedieť adresu nášho bydliska.

2. Odpovedaj na otázky z textu.

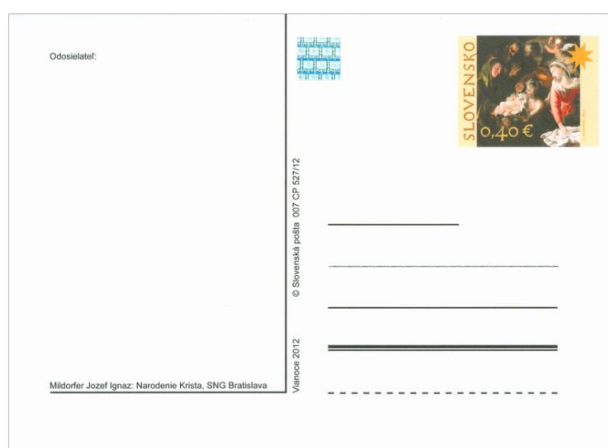
Kde býva Jožko Mrkvička, napíš jeho adresu?

Kde bývajú starí rodičia Jožka Mrkvičku?

Ako sa volá sestra Jožka Mrkvičku?

Ako sa volá brat Jožka Mrkvičku?

3. Pozri sa na obrázku na pohľadnicu pre Jožka Mrkvičku. Napíš podľa tohto svoju adresu do predpísanej pohľadnice.



Obrázok 5 Prameň: <http://slovakia.eu/sk/learning/grammar/sentences/postcard>

Obrázok 6 Prameň: <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/11/16/slovenska-posta-vydala-vonavu-vianocnu-postovu-znamku-a-pohladnicu-fotogaleria/celanova-pohladnica-2/>

Tematický okruh : Rodina – domov.

ÚPLNÁ A NEÚPLNÁ RODINA

1. **Doplň do vety slová:** *deti, súrodenci, manželia, chýba*



Úplnú rodinu tvorí mama,
..... a deti.

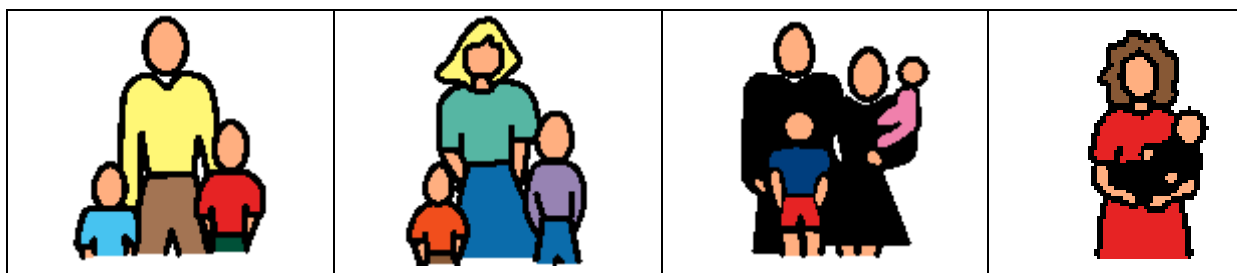
Brat a sestra sú
.....

Mama a otec sú

V neúplnej rodine nám niekto
.....

Obrázok 7 Prameň: <http://newyearsresolutionlist.com/spend-more-time-with-family-and-friends/>

2. **Prirad' obrázok podľa toho, či ide na obrázku o úplnú alebo neúplnú rodiny.**

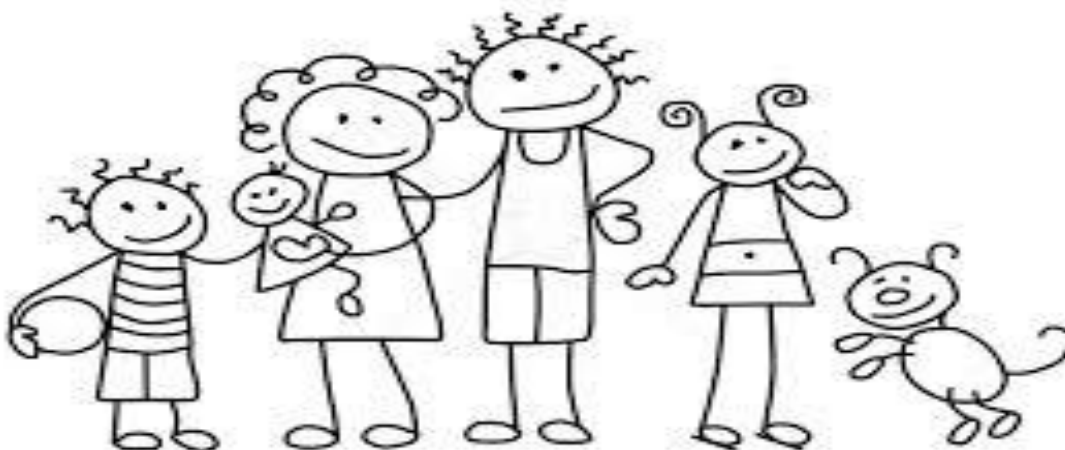


ÚPLNÁ RODINA

NEÚPLNÁ RODINA

Obrázok č 8 Prameň: Boardmaker

3. **Vyfarbi obrázok :**



Obrázok 9 Prameň: <http://ign1353340844.site-fusion.co.uk/family-life>

Tematický okruh : Rodina – domov.

DOPELÝ ČLOVEK. DOSPELOSŤ

1. Prečítaj si text

Dospelý človek má viac ako 18 rokov. Dospelosť však nie je iba dosiahnutie veku 18 rokov. Aby mohol človek o sebe povedať, že je dospelý, potrebuje byť zodpovedný voči sebe a ostatným. Dospelý človek sa vie o seba postarať. Väčšinou chodí do zamestnania, chce si zariadiť vlastné bývanie a svoju rodinu.



18



Obrázok 10 Prameň: Boardmaker

2. Porozprávaj, čím by si v dospelosti chcel byť, aké zamestnanie by si si želal.

3. Pomenuj zamestnania na obrázku.

OmalovankyZadarmo.sk



OmalovankyZadarmo.sk



OmalovankyZadarmo.sk



OmalovankyZadarmo.sk



Obrázok 11 Prameň: <http://www.omalovanky-zadarmo.sk/zamestnania/>

4. Odpovedaj na otázky.

Prečo je dôležité, aby každý dospelý mal nejaké zamestnanie – prácu?

Bývanie v byte alebo dome je zadarmo? Je potrebné za to platiť?



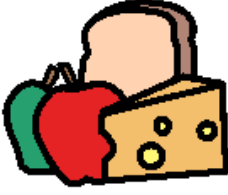

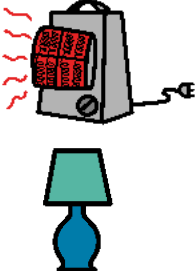


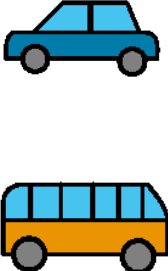
Kto sa môže zosobášiť – mať svadbu?

Je povinnosť rodičov starať sa o svoje deti?

Tematický okruh : Rodina – domov.

RODINNÝ ROZPOČET

1. Každá rodina platí povinne niektoré poplatky, hovoríme, že rodina má výdavky. Pomenuj obrázky a popíš, čo všetko potrebujete v rodine platiť. Porozprávaj aj o ďalších poplatkoch rodiny.

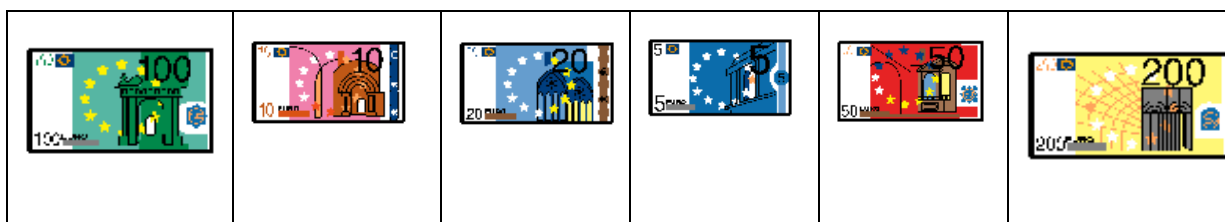
			
			
E _____ A	V ____ A	J ____ O	D ____ A

Obrázok 12 Prameň: Boardmaker

2. Slovné popíš, prečo je dôležité v rodine šetriť?



3. Poznáš bankovky a mince, ktoré sú na obrázkoch? Pomenuj ich.



Obrázok 13 Prameň: Boardmaker

Tematický okruh : Rodina – domov.

BÝVANIE, BYT, DOM

1. Pomenuj obrázky, kde môže rodina bývať. Dopln pod obrázky.



Obrázok 14 Prameň: <http://pixabay.com/en/building-house-home-cartoon-houses-34724/>

Obrázok 15 Prameň: <http://reality.etrend.sk/byvanie/v-castej-postavia-novu-stvrt.html>

2. Pozorne si prečítaj o Jankovom bývaní.

Janko býva v 3-izbovom byte na 2. poschodí s otcom, mamou a sestrou. So sestrou majú spoločnú detskú izbu. Mama s otcom obývajú spálňu. Každé ráno Jankova rodina raňajkuje v kuchyni. Hygienu robievajú v kúpeľni, ktorá je spojená s WC. Po príchode otca z práce sa radi spoločne rozprávajú v obývačke, kde trávia veľa času.



Obrázok 16 Prameň: <http://zsujezd.blog.cz/galerie/omalovanky/lide-deti/obrazek/80840860>

3. Ako sa volajú jednotlivé izby v dome alebo byte? Dopln chýbajúce písmena v slovách. (pomôcky : spálňa, kúpeľňa, kuchyňa, obývacia izba, detská izba)

Tam, kde sa spí. S _____ A

Umývame sa v nej. K _____ A

Izba, v ktorej sa varí. K _____ A

Trávime v nej čas počas dňa. O _____ A IZBA

Izba pre deti. D _____ A IZBA

4. Zaškrtni chyby v texte o Jankovom bývaní s rodinou.

Janko býva v 2-izbovom byte na 1. poschodí s dedkom, mamou a sestrou. S dedkom majú spoločnú detskú izbu. Mama so sestrou obývajú spálňu. Každý večer Jankova rodina raňajkuje v kuchyni. Hygienu robievajú v kúpeľni, ktorá je spojená s pivnicou. Po príchode mamy z práce sa radi spoločne rozprávajú v chodbičke, kde trávia veľa času.

5. Porozprávaj z akých izieb sa skladá vaše bývanie.

Tematický okruh: Rodina – domov.

NÁVŠTEVA POŠTY

Pošta je podnik, ktorý poskytuje poštové služby. Medzi poštové služby patria predovšetkým: zasielanie listov, zasielanie balíkov a zasielanie peňazí. Na pošte si môžeme zakúpiť aj noviny, časopisy a rôzne pohľadnice.

1. Prirad' k vetám správne slová, pomenuj obrázky vo vetách.

Každá domácnosť by mala byť vybavená poštovou



POŠTÁR

Zásielky – listy nám domov nosí ujo



VHODIŤ

Peniaze cez poštu posielame poštovým



SCHRÁNKOU

Každý musí mať poštovú známku.



ŠEKOM

Ak nemáme čas ísť na poštu, môžeme listy aj do poštovej schránky na to určenej.



LIST

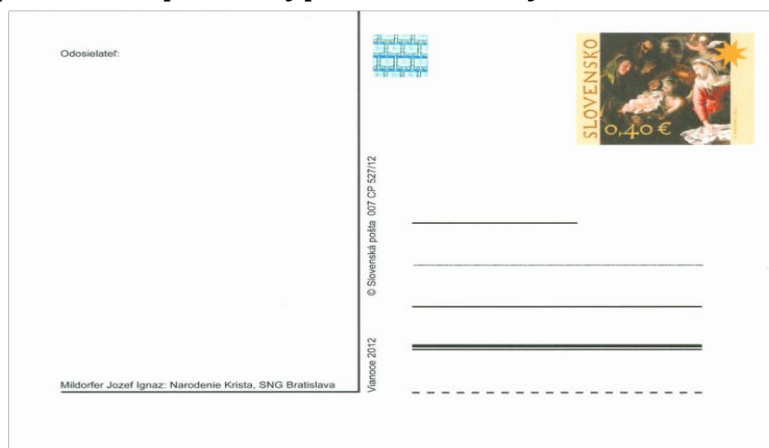
Na pošte sa správame slušne, čakáme v rade, kým prídeme na



PORADIE

Obrázok 17 Prameň: Boardmaker

2. Opäť si precvičme správne vypisovanie adresy.



The image shows a blank postal envelope template. On the left, there is a field labeled "Odosielateľ:" (Sender). On the right, there is a field for the recipient's address, with a dashed line indicating the return address. A postage stamp is shown in the top right corner, featuring a religious scene and the text "SLOVENSKO 0,40 €". The bottom left corner contains the text "Mikloš Jozef Ignaz: Narodenie Krista, SNG Bratislava". The bottom center has the text "© Slovenská pošta 007 CP 527112" and "Vianoce 2012".

Obrázok 18 Prameň: <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/11/16/slovenska-posta-vydala-vonavu-vianocnu-postovu-znamku-a-pohladnicu-fotogaleria/celinova-pohladnica-2/>

Tematický okruh: Rodina – domov.

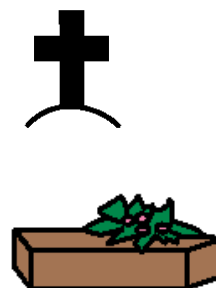
NÁVŠTEVA OBECNÉHO ÚRADU

Ak žijeme v meste, máme mestský úrad.

Ak žijeme v obci, máme obecný úrad.

Na mestskom alebo obecnom úrade vybavujeme rôzne potrebné veci. Platíme tam dane za byt, dom alebo pozemok, daň za psa, poplatky za odvoz odpadkov. Na týchto úradoch je aj matrika. Na matrike sme všetci zapísaní. Keď sme sa narodili, rodičia nás zapísali na matrike. Eviduje sa tam aj uzavretie manželstva, ale aj smrť rodinného príslušníka.

1. Popíš podľa obrázkov, čo všetko evidujeme na matrike.



Obrázok 19 Prameň: Boardmaker

2. Doplň správne slová do viet: **starosta, primátor**

Najvyšším predstaviteľom **obce** je s.....

Najvyšším predstaviteľom **mesta** je p.....

3. Spomeň si, či poznáš ako sa volá starosta alebo primátor v tvojom bydlisku. Keď to nevieš, tak s pomocou to vyhľadaj na internete.

4. Popíš podľa obrázkov, aké rôzne poplatky platíme na obecnom alebo mestskom úrade. Potom spočítaj sumy poplatkov.



Obrázok 20 Prameň: Boardmaker

20 €

30 €

20 €

Spolu za poplatky :

Tematický okruh : Zdravý spôsob života.

REŽIM DŇA – PRÁCA A ODPOČINOK

1. Pozorne si prečítaj text.

Odpočinok je veľmi dôležitý v živote človeka. Tak ako potrebujeme pracovať, aby sme mali peniaze na svoje potreby, tak potrebujeme aj oddychovať. Naše telo si potrebuje od práce oddýchnuť. Počas odpočinku si dopĺňame sily a obnovuje sa tak naša energia. Ak si chceme zachovať zdravie, potrebujeme striedať rovnomerne prácu s odpočinkom.

2. Porozprávaj, čo znamená odpočinok a režim dňa.

3. Spoj čiarou správne do režimu dňa chýbajúce pripravené slová.

Ráno je potrebné sa dobre

PRESTÁVKY

Počas dňa je potrebné si medzi prácou robiť ...

HYGIENU

Na obed je dôležité sa poriadne ...

NARAŇAJKOVAŤ

Poobede si rád doprajme pre seba ...

NAOBEDOVAŤ

Večer je dôležité sa ...

SPÁNKU

V noci človek potrebuje dostatok

VOĽNÝ ČAS

Počas celého dňa je dôležité dodržiavať osobnú ...

NAVEČERAŤ

4. Porozprávaj o obrázkoch a vymaľuj ich.



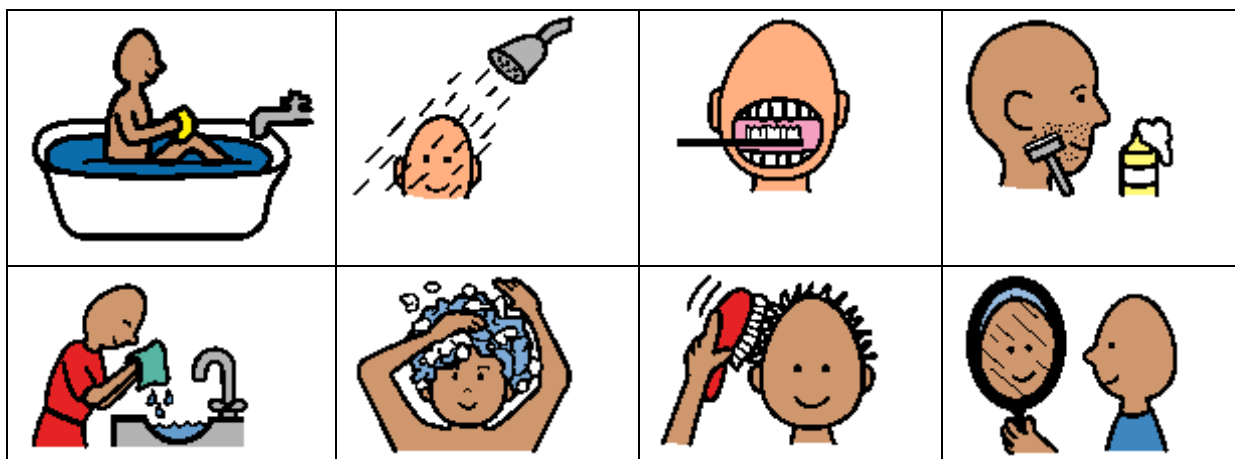
Obrázok 21 Prameň: <http://jes.mine.nu/DIBUJOS-DEL-PAISAJE-DE-COSTA/>

Obrázok 22 Prameň: <http://funandfreecoloringpages.blogspot.sk/2011/05/beach-coloring-pages.html>

Tematický okruh : Zdravý spôsob života.

TELESNÁ HYGIENA

1. Pomenuj činnosti osobnej hygieny



Obrázok 23 Prameň: Boardmaker

2. Ktoré závažne ochorenia môže spôsobiť nedostatočná osobná hygiena? Doplň písmena do slov.

S_____B Ž_____A (alebo HEPATITÍDA)

3. Zakrúžkuj predmety, ktoré využívame pri dodržiavaním osobnej hygieny.



Obrázok 24 Prameň: Terasoft Detský kútik 4

Tematický okruh : Zdravý spôsob života.

HYGIENA ODIEVANIA

1. Doplň do viet správne slová : *upratuje, kuchyňu, varí, pečie, žehlením, neporiadok, domácnosť*

U nás doma každý niečo u..... Mama najradšej upratuje k..... Okrem toho veľmi chutne v..... a p..... Otec mame rád pomáha, najmä s vysávaním a ž..... My deti robíme doma n....., ale upratať si svoje hračky vieme. Takto sa my spoločne staráme o našu d.....

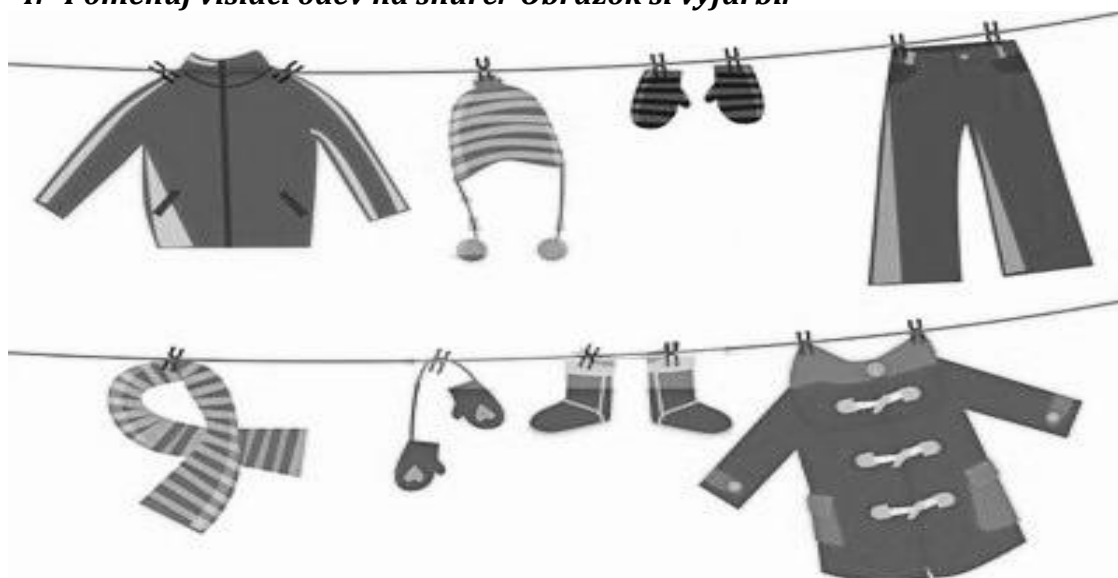
2. Prirad' - spoj čiarou obrázok k činnosti.

			
VEŠANIE BIELIZNE	ZBER ŠPINAVEJ BIELIZNE	ŽEHLENIE	PRANIE V PRÁČKE

Obrázok 25 Prameň: Boardmaker

3. Porozprávaj, kto u vás robí jednotlivé činnosti starostlivosti o odev.

4. Pomenuj visiaci odev na šnúre. Obrázok si vyfarbi.



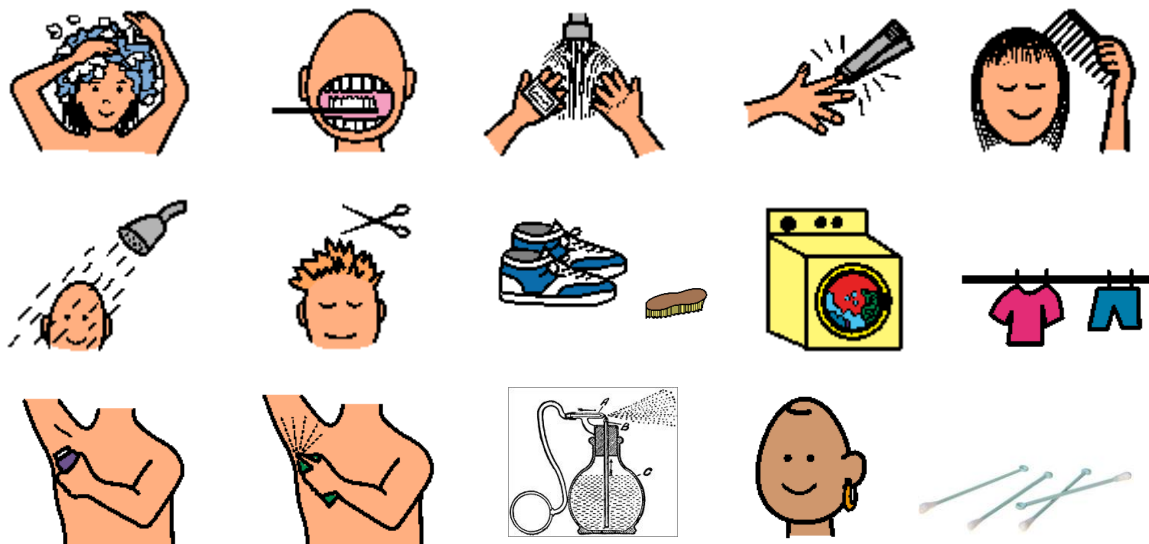
Obrázok 26 Prameň: Boardmaker

Tematický okruh : Zdravý spôsob života.

STAROSTLIVOSŤ O ZOVŇAJŠOK

Zovňajšok je vonkajší vzhľad, ako nás vidia ostatní.

1. Porozprávaj podľa obrázkov, ako sa máme starať o svoj zovňajšok.



Obrázok 27 Prameň: Boardmaker

2. Pozorne si prečítaj.

Kúpanie a sprchovanie nám zaručuje nielen čistotu, ale aj sviežosť a pohodu. **Kozmetické úpravy** (ako je používanie voňavky, dezodorantu, ozdôb a doplnkov) nedokážu nahradiť teplú vodu a mydlo. Preto kozmetické prípravky používame až na koniec úpravy zovňajšku.

3. Porozprávaj, či používaš aj ty nejaké kozmetické prípravky a aké.

4. Zakrúžkuj, ktoré z uvedených vecí sú kozmetické prípravky.



Obrázok 28 Prameň: http://www.germes-online.com/catalog/41/76/921/33095/body_deodorant_body_roll_on.html

Obrázok 29 Prameň: <http://www.meggy.sk/?act=2>

Obrázok 30 Prameň: http://tr116828261.trustpass.alibaba.com/product/116013963-0/GARDEON_deodorant.html

Obrázok 31 Prameň: <http://www.anakra.sk/internetovy-obchod/skrutkovace/sada-skrutkovacov-mag-7d-pl-ph-teco-standard/>

Tematický okruh : Zdravý spôsob života.

ZLOZVYKY A ICH NÁSLEDKY - FAJČENIE

Fajčenie spôsobuje vážne ochorenia dýchacích ciest, o tom sme sa učili na zdravotnej výchove. V cigaretovom dyme sa nachádza mnoho škodlivín. Fajčenie škodí zdraviu a spôsobuje mnoho chorôb a ťažkosti organizmu.

1. Zakrúžkuj, ktoré pľúca patria fajčiarovi a napíš prečo?



.....


.....

.....

.....

Obrázok 32 Prameň: http://www.zavislosti.webovka.eu/nik_4_foto.html

2. Na škatuľkách cigariet sú rôzne nápisy, ktoré nás varujú pre škodlivosťou fajčenia. Doplň do jednotlivých nápisov na škatuľkách cigariet správne slovo.

F..... škodí zdraviu.	F..... zomierajú mladší.	F..... spôsobuje smrteľnú rakovinu pľúc.
F..... môže zabíjať.		F..... spôsobuje starnutie kože.
F..... v tehotenstve škodí Vášmu dieťaťu.		F..... vážne škodí Vám, aj ľuďom vo vašom okolí.
Chráňte d.....: nenúťte ich dýchať Váš dym.		Získajte pomoc pri odvykaní od f.....
F..... je vysoko návykové, nezačínajte s ním.	F..... môže spôsobiť pomalú a bolestivú smrť.	F..... môže znižovať krvný obeh a spôsobuje neplodnosť.

Obrázok 33 Prameň: Boardmaker

3. Táto značka zakazuje fajčenie. Porozprávaj, kde všade je zakázané fajčiť?



Doplň, kde všade je zakázané fajčiť:
(škola, nemocnica, úrad)

Š.....

N.....

Ú.....

Obrázok 34

Prameň: <http://www.boz.sk/old/index.php/vmchk/zakazove/184-zakaz-fajcit/>

Tematický okruh : Zdravý spôsob života.

ZLOZVYKY A ICH NÁSLEDKY – ALKOHOL, DROGY

1. Pozorne si prečítaj text. Popíš obrázky pod textom, ukáž ktoré tekutiny sú pre naše zdravie najvhodnejšie a prečo.

Alkohol sa často podáva pri rôznych spoločenských udalostiach, napríklad na svadbe, rodinnej oslave alebo večierku. Deťom a mládeži do 18 rokov je zakázané podávať alkohol. Väčšie množstvo vypitého alkoholu spôsobuje človeku problémy s chôdzou, pamäťou, ťažko sa mu rozpráva apod.



Obrázok 35 Prameň: http://de.123rf.com/photo_8883060_alkohol-glas-vector-set.html

Obrázok 36 Prameň: <http://www.shopcity.sk/team/Vychytavka-1128-Fruitissimo-ovocne-stavy-a-kokteily-v-Poluse?>

2. Pozorne si prečítaj text. Porozprávaj ako poškodzujú drogy naše zdravie.

Droga je návyková surovina. Veľké nebezpečenstvo pre človeka znamenajú tvrdé drogy, ktorých predaj je zakázaný. Tieto omamné látky spôsobujú človeku únavu alebo zlepšujú náladu a pracovnú výkonnosť. Ak človek je na nich závislý a má drogy nedostatok, tak spôsobuje mu to rôzne zdravotné ťažkosti, nespavosť a duševné choroby. Užívanie drog sa často končí smrťou človeka.



Obrázok 37 Prameň: Boardmaker

Tematický okruh : Domácnosť a jej vybavenie.

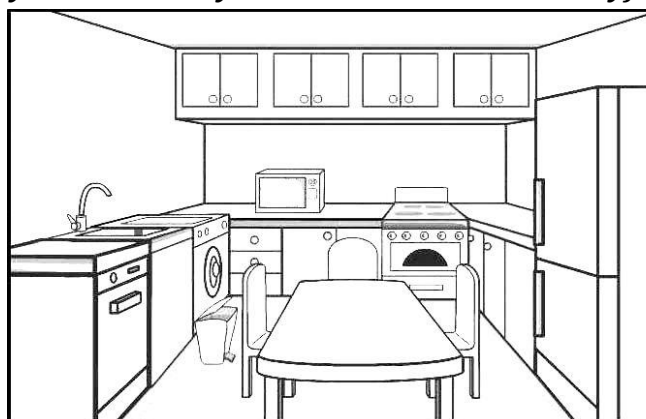
BYT A JEHO FUNKCIA

1. Prečítaj si text.

Janko Mrkvička býva so svojou rodinou v 3-izbovom byte. Byt pozostáva z kuchyne, obývacej izby, spálne, detskej izby a kúpeľne s WC.

2. Prirad' názvy vybavenia kuchyne k obrázku. Obrázok si vyfarbi.

umývadlo
pračka
umývačka riadu
stoličky
kuchynská linka

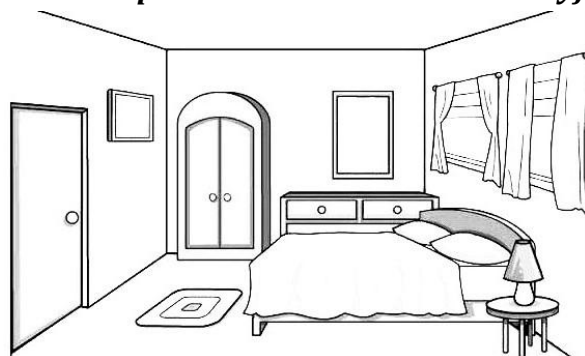


chladnička
sporák
mikrovlna rúra
stôl

Obrázok 38 Prameň:

3. Prirad' názvy vybavenia spálne k obrázku. Obrázok si vyfarbi.

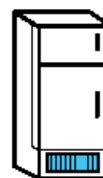
skriňa
koberec
komoda
obraz



lampa
okno
postel'
zrkadlo

Obrázok 39 Prameň:

4. Pomenuj jednotlivé veci – predmety v byte a povedz, do ktorej izby v byte patria.



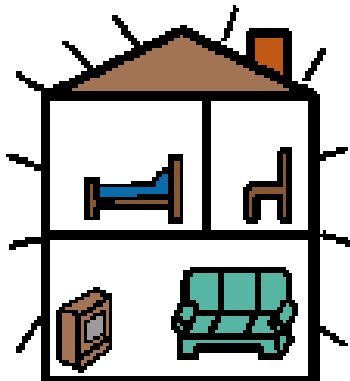
Obrázok 40 Prameň: Boardmaker

5. Porozprávaj, aký byt alebo dom máte vy. Z koľkých izieb pozostáva.

Tematický okruh : Domácnosť a jej vybavenie.

PRÁCE V DOMÁCNOSTI

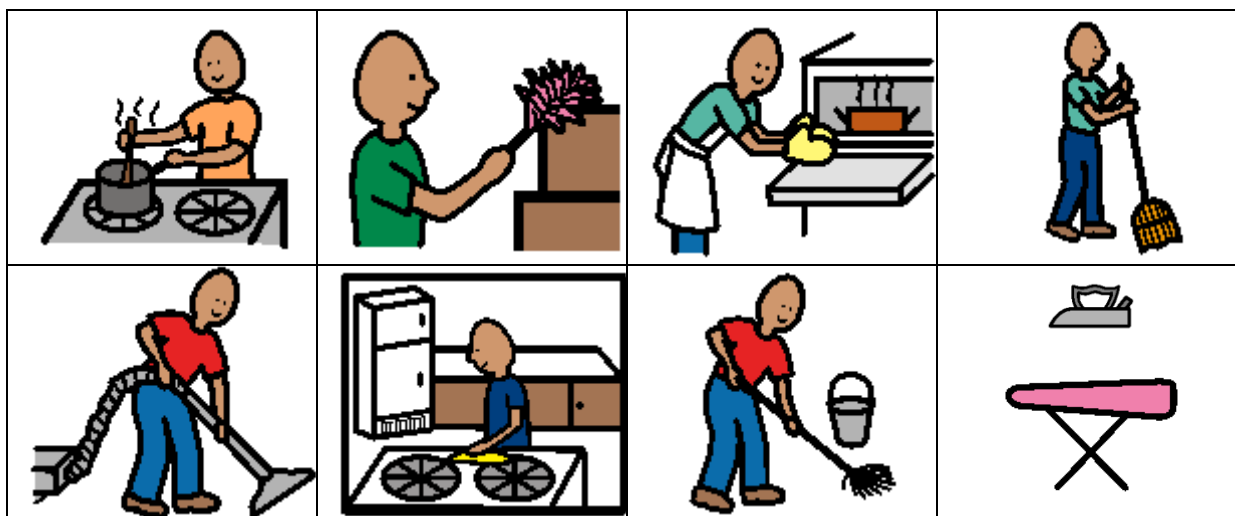
1. Zakrúžkuj činnosti, ktoré robíme v domácnosti.



- | | |
|--------------|--------------|
| pranie | upratovanie |
| žehlenie | plávanie |
| šoférovanie | bicyklovanie |
| korčuľovanie | pečenie |
| zametanie | žehlenie |
| čistenie | vysávanie |

Obrázok 41 Prameň: Boardmaker

2. Pomenuj činnosti – práce v domácnosti



Obrázok 42 Prameň: Boardmaker

3. Doplň do viet správne slová : upratuje, kuchyňa, varí, pečie, žehlením, neporiadok, domácnosť

U nás doma každý niečo Mama najradšej upratuje Okrem toho veľmi chutne a Otec mame rád pomáha, najmä s vysávaním a My deti robíme doma, ale upratať si svoje hračky vieme. Takto sa my spoločne staráme o našu

4. Porozprávaj, ktoré domáce práce u vás doma robia jednotliví členovia rodiny.

Tematický okruh : Domácnosť a jej vybavenie.

ZDROJE PRÍJMOV RODINY

Príjmy rodiny sú **peniaze**, ktoré rodina získava rôzne. Potrebuje ich, aby dokázala platiť všetko potrebné pre život členov rodiny a svoju domácnosť. Najdôležitejší príjem peňazí do rodiny je príjem z práce.

1. Doplň správne slová do viet : plat, dávku, prídavok, dôchodok, predajom, dar

Príjem z práce zo zamestnania sa volá

ZAMESTNANIE

Ak niekto nepracuje, pomáha mu štát. Hovoríme, že dostáva sociálnu

**ÚRAD PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ
A RODINY**

Každý rodič dostáva na každé dieťa na dieťa.

Ak je niekto starý alebo invalidný, dostáva

**SOCIÁLNA
POISŤOVŇA**

Ak niečo niekomu predáme, tak získame peniaze

Ak nám babka alebo dedko podaruje peniaze, tak ide o

2. Porozprávaj o tom, ako by si chcel v dospelosti získať príjem do rodinného rozpočtu.

3. Porozprávaj, ktoré možnosti sporenia sú podľa teba najlepšie. Pomenuj prečo je dôležité v rodine sporiť, aký má to pre rodinu význam.



Obrázok 43 Prameň: Boardmaker

Obrázok 44 Prameň: <http://www.paramatik.com/banka-kredisi-ipuclari>

Obrázok 45 Prameň: <http://banky.sk/27252/dispozicne-pravo-k-uctu-a-k-vkladnej-knizke.php>

4. Vypočítaj príjem rodiny Novákových, keď :

Otec Ján Novák pracuje ako robotník na stavbe a zarobí mesačne 800,- €
Mama Mária Nováková pracuje ako predavačka v obchode zarobí mesačne 400,- €
Rodina dostáva prídavky na tri deti mesačne 69,30 €

spolu:

Tematický okruh : Domácnosť a jej vybavenie.

PLÁN PRÁCE V DOMÁCNOSTI NA JEDEN DEŇ

Je potrebné poznať, čo všetko je dôležité počas jedného dňa v domácnosti urobiť.

Spoločne si vytvoríme plán práce na jeden deň.

- 1. Prirad' z ľavej časti domáce práce a zarad' ich do plánu podľa času, kedy sa vykonávajú – či je to ráno, dopoludnia, cez obed, popoludní, večer.**

Vynesenie odpadkového koša.

Príprava raňajok.

RÁNO

Umývanie riadu.

DOPOLUDNIA

Pranie. Vešanie bielizne.

Zametanie.

OBED

Varenie obeda.

POPOLUDNÍ

Varenie večere.

Ustielanie postele.

VEČER

Zber špinavých odevov.

Nákup potravín.

- 2. Porozprávaj, ktoré uvedené domáce práce robievaš doma ty.**

- 3. Pomenuj práce v domácnosti a vymal'uj si ich.**



Obrázok 46 Prameň: Boardmaker

- 4. Porozprávaj, prečo je dôležité starať sa o domácnosť.**

Tematický okruh : Domácnosť a jej vybavenie.

VYTVORENIE ZOZNAMU NÁKUPU

Predtým ako ideme na nákup, je dôležité si premyslieť, čo nám v domácnosti chýba. Aby sme niečo náhodou nezabudli, môžeme si urobiť zoznam nákupu. Takýto zoznam si dnes spíšeme. Pripomeňme si, že pri kupovaní potravín je dôležité sledovať dátum spotreby. Potraviny po uplynutí dátumu spotreby nám môžu spôsobiť zdravotné ťažkosti, nie sú čerstvé a niekedy ani chutné.

1. Napíš názvy potravín a potrieb v domácnosti do pripraveného zoznamu nákupu.

.....

.....

.....

.....



Obrázok 47 Prameň: Boardmaker

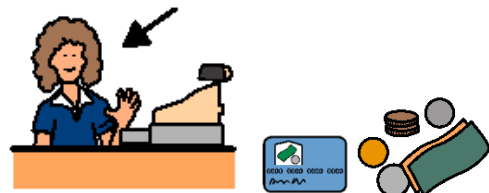
2. Dopln do viet pripravené správne slová:

čerstvé, spotreby, bankovkami, kartou

Potraviny kupujeme vždy č.....

*Na potravinách sledujeme na obale dátum
s.....*

*V predajni môžeme pri pokladni platiť
b..... a platobnou k.....*



Obrázok 48 Prameň: Boardmaker

3. Pomenuj, čo všetko je v nákupnom košíku.



Obrázok č. 1. Prameň: http://www.gfk.sk/public_relations/press/press_articles/010242/index.sk.print.html

4. Porozprávaj, čo všetko musíme kúpiť, ak chceme na raňajky pripraviť obložený chlebík s čajom.

ZÁVER

Zefektívňovať vyučovanie žiakov v praktickej škole nás neustále vedie k aktivitám, z ktorých vznikne mnoho didaktických prostriedkov. Tak ako to už bolo spomenuté absenciu učebníc a pracovných zošitov pre predmety praktickej školy sme v našej praxi vzali ako za fakt, s ktorým niečo treba spraviť.

Predstavené pracovné listy, ktoré sme v práci ponúkli sú v praxi overené a žiakmi veľmi pozitívne prijímané. Ich zaradovanie do vyučovania predmetu rodinná výchova sme vzbudili u žiakov nielen záujem o predmet, ale najmä pracovné listy spĺňajú svoju prvoradú úlohu. Vďaka týmto didaktickým prostriedkom lepšie upevňujeme so žiakmi prebraté učivo.

Veríme, že súbor pracovných listov aj pedagógom pomôže v ich príprave na vyučovanie. Bud' sa na základe našej osvedčenej pedagogickej skúsenosti inšpirujú, modifikujú si ich alebo ich budú používať v takom znení ako sú. V konečnom dôsledku nám ide o efektívnejšie vyučovanie s dosiahnutím edukačných cieľov.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. Kancír, J. – Madziková, A. 2008. Didaktika vlastivedy. Prešovská univerzita v Prešove. Prešov. 2008. ISBN: 978-80-8068-760-1
2. Tirpák, P. 2010. Rodinná výchova. Prešovská univerzita v Prešove. Prešov. 2010. ISBN: 978-80-555-0142-0
3. Vančová, A. 2005. Základy pedagogiky mentálne postihnutých. Sapiaenta. Bratislava. 2005. ISBN: 80-968797-6-6
4. Vzdelávací program pre praktickú školu ISCED 2C - nižšie stredné vzdelanie. Vzdelávací program ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky pod číslom CD-2008-18550/39582-1:914 dňa 26. mája 2009.
5. Zákon č. 245/2008 Z. z. z 22.mája 2008 o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.